

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- = hivatal =
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs :	Budapest, Andrássy-út 9.
Félévre . . . . . 6 „	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom: A hagyatéki ingatlanok becslése. — Az új svájci házassági vagyonjog. — Felsőbirósági határozatok. — Lapszemle. — Közlemények. — Külföld. — Jogirodalom.

A hagyatéki ingatlanok becslése.

Karunknak tudvalevően régi jogos sérelme, hogy az örökösödési törvény 42. §-a és az erre vonatkozó ministeri rendeletek részben homályos, részben hiányos intézkedéseiből eredt téves magyarázatok a hagyatéki ingatlanok becslése körül nemcsak absurd, igazságtalan és abusiv, de a közjegyzői kereset jogosult érdekeit is felette sértő állapotokat teremtettek.

Az ingatlanok értékének az utóbbi években beállott rohamos emelkedése még szembeötlőbbé és sérelmesebbé teszi a közjegyzői karnak és a vele e részben kapcsolatos érdekű kincstárnak ezt az állandóan óriási mérvű, jogtalan anyagi károsodását.

Az a körülmény, hogy a pénzügyi kormány jelenleg az örökési adó reformjának tervével is foglalkozik, mely által karunk fentemlített sérelme legalább kerülő úton, közvetve érintetnék, elég időszerűvé teszi, hogy a kérdéssel ezúttal de lege ferenda foglalkozzunk.

Az 1894-iki törvény és az 1895-iki életbeléptető (igazságügy-ministeri) rendelet helytelen szövegezésére mutat, hogy már 1896-ban egy újabb, az előbbieket magyarázó (108.093. számú) belügyministeri rendeletre volt szükség, amely viszont olyan szerencsétlenül

volt fogalmazva, hogy ezt meg a 113.880/1904. B. M. sz. rendelettel kellett újból „interpretálni,” illetve helyreigazítani.

Az utóbbi rendelet az előző 1896. évi rendeletet figyelmen kívül hagyandónak jelentette ki, azzal az állítással, hogy a leltározó közegek „tévesen magyarították” az 1896-os rendeletet, amiáltal úgy az örökösödési illeték kirovásánál, mint a közjegyzői díjak kiszámításánál „az érdekelt felekre sok esetben jogtalan anyagi hátrány hárult”.

Ezt az 1904. évi rendeletet ismét „tévesen odamagyarították” a leltározók, hogy az a korlátlanul szabad — tehát az adóalapon alul is maradható — becslést rendelte el, illetve engedte meg. Kétségtelen azonban, hogy a hivatkozott ministeri rendelet ezt nem mondhatta ki, mert az ilyen rendelkezés egyenesen az 1887. évi XLV. t.-cz. 4. §-ába ütköznék. A helyes, törvényes és az illetéket kiszabó hatóságok által is állandóan gyakorolt eljárás szerint ugyanis a hagyatéki ingatlanok szabad becslése csak akkor fogadható el, ha az ily módon elért becslés nagyobb, mint az 1881. évi LX. t.-cz. 148. §-a alapján megállapított becslés. A felek kívánságára eszközölt ilyen becslésnél a min. rendelet világosan a valódi forgalmi érték megállapítását írja elő; az adóalapon való becslések csakis megengedett minimumnak tekintetvén.

Ami pedig azt a „jogtalan anyagi hátrányt” illeti, melytől a belügyministeri rendelet a „feleket” — a kincstárral és a közjegyzőkkel szemben — meg akarta oltalmazni, hát ez a hagyatéki ingatlanok helytelen és igazságtalan becsléséből eredő jogtalan hátrány, a mai helyzet szerint, nem a feleket, hanem teljes súlylyal ép a *kir. kincstár* és a *kir. közjegyzőket* éri, még pedig azért, hogy a hagyatéki ingatlanok valódi forgalmi értéke még megközelítőleg sem szokott a leltárba kerülni, minek következtében az illetékre nézve a kincstár, a díjak tekintetében pedig a közjegyző legtöbb esetben valósággal botrányos megrövidítésnek, sőt kijátszásnak vannak kitéve.

Az utóbbi köztudomású körülményt bizonyára fölösleges a mindennapos gyakorlat hajmeresztő példáival igazolnom azok előtt, akik keresetükben főként a hagyatéki tárgyalásoknak különben is rosszul díjazott munkájára vannak utalva.

Tapasztalat ténye, hogy a gyakorlatban — hála a földadó-kataszter hibásan s felületesen, sőt kedvezéses visszaélések útján készült, de mindenképen elavult adatainak — a hagyatéki ingat-

lanok valódi forgalmi értéke rendszerint 4—6-szor (sőt gyakran 10-szer is) többre rúg, mint azoknak adóalapon megállapított becslésértéke, mely legtöbb esetben a leltárba kerül.

A felek becslési kívánalma, melyet szinte kedvezménynek tüntet fel a törvény, hasonlóan alig alkalmas a hagyatéki ingatlanok valódi forgalmi értékének kiderítésére. — Mert a pénzügyi hatóság említett eljárásával szemben — a községi leltározók által rendszerint kellően kioktatott felekre nézve nincs értelme annak, hogy olyan becslést kívánjanak, mely által a legtöbbször nevetségesen alacsony *fictiv értékelés* helyett a jóval nagyobb *valódi forgalmi érték* derülhet ki.

A gyakorlatban rendszerint úgy áll a dolog, hogy a hagyatéki ingatlanok „becslése” tulajdonképpen a leltározó községi közegek discret, de elég jövedelmező keresetforrását képezi, akik „különös szívességből” adóalapon (szerintük: „alacsonyra”) becslik a leltári ingatlanokat, hogy a „százalék” és a közjegyzői tárgyalás díja minél kevesebb legyen és hogy, természetesen a leltározó közeg úr érdeméből, azokon a címeken minél többet takarítsanak meg a „hálás” felek.

Ilyenképpen a hagyatéki ingatlanok valódi forgalmi értékének kiderítése tulajdonképpen a felek tetszésétől, jobban mondva: a leltározó közegek kénye-kedvétől függ, más szavakkal: ezidőszerint tulajdonképpen csakis ezeken a tényezőkön mulik, hogy mennyi örökösödési illetékhez jusson a kincstár és hogy mennyit keressen (illetve hogy hány ingyenes hagyatékhöz jusson) a közjegyző.

Nem áll-e mindezzel szinte mulatságos ellentétben az a körülmény, hogy a törvény a közjegyzőnek személyes felelősség terhe alatt teszi kötelességévé, hogy a kincstár érdekei felett őrködjék?!

A hagyatéki vagyontárgyak becslése körül felburjánzott abusiv gyakorlatot méltóan egészíti ki az, hogy a hagyatékhöz tartozó ingóságok nálunk a legtöbb esetben nem is leltározatnak, hanem egyszerű eltitkolás által sokszor a legszembeötlőbb és botrányosabb módon vonatnak ki az illetékezés alól.

Sajátságos, hogy törvény és rendeletek a hagyatéki ingók leltározásának módozatait részletesen előírják ugyan, de nem adnak kellő módot s eszközöket a leltározónak (mondjuk korrektebbül: leltározó közjegyzőnek), hogy az ingó vagyónállapotot hitelesen kideríthesse. Pedig hát a pénzügyi hatóságok által más téren eléggé kedvelt felfedező eskü kellő alkalmazása legalább némiképpen riasz-

tana el a legvaskosabb visszaélésektől és bizonyára meglepő anyagi eredményeket juttatna napvilágra.

Tapasztalás és a dolog természete szerint a közterhek közt az elég mérsékelt kulcs szerint kirovandó örökösödési illeték az, mely az adózó közönség által aránylag s rendszerint legkönnyebben viselhető és lucratív szerzés formájában jelentkező tulajdonváltásnak azt a nemét képezi, melynek nyilvános terheit a nép köz- és jogtudata legkönnyebben belátja s elfogadja, még akkor is, ha annak a közszolgáltatásnak a kiszabásánál az örökölt vagyron valóságos, vagy a valóságot legalább megközelítő értéke vétetik alapul. Másrészt nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a hagyatéki tárgyalások amúgy is felette mérsékelt s elavult díjszabásának a megállapításánál a törvény csakis abból a feltevésből indulhatott ki, hogy a közjegyző díjazásának nem holmi fictiv leltári becsü, hanem a *valódi forgalmi érték* szolgáljon alapul és a díjtalan tárgyalás kedvezményében csak a *tényleg* 200 korona értéken alul maradó hagyatékok részesüljenek.

A kincstár érdekeinek képviselője nem reánk tartozik, valamint annak a statisztikai számokkal való megvilágítása sem, hogy az öröklési illeték kiszabása körül dívó vizátságok állandóan mily óriási jogos jövedelemtöbblettől fosztják meg az államot; annak a kifejtése sem tartozik közvetlenül reánk, hogy az állami szükségletek, az államhatalommal szemben támasztott igények rohamos növekedésével elsősorban a kincstár *meglevő* jövedelmi forrásai veendőik logikusan és lelkiismeretesen igénybe. A közjegyzői kar érdekeit az öröklési illeték kiszabásának alapját képező becslési eljárás visszaélései azon szoros kapcsolat folytán érintik, amelyet a leltári érték a kincstári illeték és a tárgyalási díj közt megállapít.

Ez a törvényben gyökerező kapcsolat ad nekünk okot és jogot arra, hogy a hagyatéki vagyontárgyaknak *reális* értékelését, mely karunk jogos kereseti létalapját is a legközelebről érinti, nyomatékosan követeljük és sürgezzük.

A hagyatéki ingatlanok valódi forgalmi értékének, mint adóalapnak a megállapítása a felekre nézve annál kevésbé lehet sérelmes, mert az ezek által kívánt becslés esetén — a vonatkozó ministeri rendeletek értelmében — amúgy is a valóságos forgalmi érték állapítandó meg; aminthogy általában minden más közszolgáltatás kirovásánál is az adótárgy miségére és mennyiségére nézve csakis a valóság szolgálhat alapul.

A törvény és a kormányrendeletek világos intentiója és szelleme ugyanis odautal, hogy az 1881 : LX. t.-cz. 148. §-a szerint, tehát adóalapon való becslés útján megállapított értéknek tulajdonképen csak *minimumként* lehet és kell szerepelnie, más szavakkal: az adóalapon való becsünek csak az lehet a józan értelme, hogy az azt a *legolcsóbb értékhatárt* jelenti, melyen alul a valóságos forgalmi értékben felvett ingatlanokat becsülni nem szabad.

Tekintettel arra, hogy pénzügyi kormányunk adóreformtervei során előreláthatólag a hagyatéki ingatlanok reálisabb becslése is szóba kerül, az alábbiakban de lege ferenda megkíséreltem, hogy az e téren különösen sürgős reformnak néhány alapvető ideáját a következő javaslat pontozataiba foglaljam.

1. A hagyatéki ingatlanok valódi forgalmi értékét a leltározó közegnek minden esetben becsüs közbenjöttével, *hivatalból* kell megállapítania. Ennél a becslésnél az adó alapján (1881 : LX. t.-cz. 148. §) kiszámított érték a becsérték minimumául szolgál.

2. Az érdekelt felek bármelyikének jogában áll a leltározásnál a hivatalos becsüvel szemben észrevételeit, illetve kifogásait megtenni; ezek a leltározó közeg által a leltárba fölveendőik. A leltározó közeg köteles a feleket erre a jogukra, valamint arra is figyelmeztetni, hogy a felek a becsü hivatalos felülvizsgálatát egyidejűleg, magában a leltári okiratban kérelmezhetik.

3. A leltározó közeg köteles a leltár egy példányát közvetlenül az illetékes kir. adóhivatalhoz haladéktalanul beküldeni.

4. A kir. adóhivatal hivatalból s késedelem nélkül tartozik a leltári becsüt felülvizsgálni — akár terjesztettek elő ebbeli kérelmet az érdekelt felek valamelyike, akár nem — és megállapítani, vajjon a leltárba foglalt becslés megfelel-e az ingatlanok valódi forgalmi értékének. E célra a kir. adóhivatal az általa megilletékezett jogügyletek körül is tapasztalatokból merített és egyéb, külön úton szerzett *értékelési adatokat* községenként s lehetőleg dülönként állandóan nyilvántartja.

5. A kir. adóhivatal, amennyiben a leltári becslés felülvizsgálatánál ezt megfelelőnek találja, a jóváhagyásával ellátott leltárt szintén haladéktalanul a hagyatéki bírósághoz teszi át. Abban az esetben pedig, ha a felek részéről felülvizsgálati kérelem terjesztett elő, valamint akkor is, ha a leltári becsü a pénzügyi hatóság által kielégítőnek nem találtatnék, a kir. adóhivatal a helyszínén eszközendő *elülvizsgáló becslésre* rövid határnapot tűz, becslobiztost küld ki

és erről a hagyatéki bíróságot s az érdekelt feleket értesíti, utóbbiakat azzal, hogy a kitűzött időben az általuk megbízott becsüssel a törvényes következmények terhe mellett a község házában (város házában) megjelenjenek. A hagyatéki bíróság a becslés felülvizsgálatához a nála állandóan alkalmazott becsüsök egyikét küldi ki. A leltári becsü felülvizsgálatát teljesítő bizottság a hagyatéki bíróság által kirendelt becsüstől, a kir. adóhivatal kiküldöttjéből és a felek megbízottjából áll. Ez a bizottság az ingatlanok becsüjét végérvényesen megállapítja. A kir. adóhivatal kiküldöttjének és a felek megbízottjának véleményeltérése esetén a különböző becslési indítványok fölött a bírósági becsüs szavazata dönt. A felülvizsgáló becslés költségeit abban az esetben, ha a revisió a felek részéről kívántatott, a felülvizsgálatot kérő fél, illetve felek viselik.

6. A hagyatéki ingatlanoknak felülvizsgálat útján végérvényesen megállapított becsüjét a kir. adóhivatal a leltárban kitünteti és ez haladéktalanul a hagyatéki bírósághoz teszi át.

Amíg a községi jegyzői kar rég kívánatos államosítása, másrészt az illetékkivetés bázisainak szintén régóta időszerűvé vált reformja meg nem valósul, a községi leltározó közegek, mint a helyi forgalmi viszonyok tájékozott ismerői, a fentebb javasolt állandó s körültekintő álladalmi ellenőrzés és a felek érdekeinek jogorvoslati védelme mellett, az ugyanott körülírt feladatkörben kielégítő módon fognak eljárhatni.

A javasolt eljárás által a kincstárra esetleg hárulható személyzet-szaporítás terhei a várható tetemes illetékbevételei többlettel szemben alig lennének számbavehetőek. A revisió kellő és lehetően gyors keresztülvitel mellett, a hagyatéki ügyek akadálytalan lebonyolítását nem hátráltatná. A felek szempontjából pedig, tekintettel a bizottság összeállítására, a felülvizsgálat megnyugtató jogorvoslatot, de a kincstárra is, ennek érdekeit eléggé megóvó becslési eljárást jelentene.

Befejezésül utalok még a magyar ált. polg. törvénykönyv tervezetének a fenti fejtegetésekre vonatkozó s ezeket több tekintetben per analogiam kiegészítő intézkedéseire.

Jelesül a 2012. §-ban a hagyatéki vagyontárgy állagát illetőleg megállapított felfedező eskü, — a kir. kincstár a hagyatékban érdekelt hitelezőnek lévén tekinthető, — a hagyatéki vagyontárgyak értékének a kiderítésére is megfelelő módon, ugyancsak hivatalos nyomozás alkalmazásával, lenne kiterjeszhető.

Dr. Szécsi Ferencz
hatvani kir. közjegyző.

Az új svájci házassági vagyonjog.

IV. A vagyonközösség rendszere.

(Folytatás.)

C) Korlátolt vagyonközösség.

A házastársak, ha nem kívánják az általános vagyonközösséget, abból bizonyos vagyontárgyakat vagy azok bizonyos nemét, házassági szerződéssel tetszés szerint kizárhatják. Az ily módon előálló korlátolt vagyonközösséggel, mely rendszerint az *ingók közössége* (*Fahrnissgemeinschaft*) alakjában fog jelentkezni, a törvény két rövid szakaszban végez, abból indulva ki, hogy a korlátolt vagyonközösség csupán kombinációja a vagyonközösségnek a vagyonekülönzéssel, illetve vagyonegyesítéssel és így külön szabályok felállítására szükség nincsen. A vagyonközösségből kizárt vagyon ugyanis, ha a házastársak másként nem rendelkeztek, a vagyonekülönzés alá esik (265. §), ez felelővén meg a felek vélelmezhető szándékának. Csupán az esetben, ha a nő a vagyonközösségből kizárt vagyont a férj kezelésébe és hasznélvezetébe bocsátja, szól a vélelem a dolog természeténél fogva a vagyonegyesítés mellett. (266. §.)

Egyébként pedig azt, hogy a közösségből kizárt vagyonra nézve milyen vagyonjogi rendszer legyen irányadó, a felek a házassági szerződésben tetszés szerint szabályozhatják ugyan, de megállapodásaik 3-ik személyekkel szemben hatálylally csak a vagyonjogi nyilvankönyvbe való bevezetés mérvében bírnak. Ennélfogva ha péld. a nő külön vagyont tényleg a férj kezelése alá is bocsátja, ennek bevezetése nélkül erre a hitelezők nem hivatkozhatnak és velük szemben a vagyon fentartott jellegű marad.

A mondottak szerint tehát a közösségbe tartozó vagyon a vagyonközösség, az abból kizárt vagyon pedig vagy a fentartott, vagy a behozott vagyon szabályai alá esik és eszerint alakulnak a kezelés, rendelkezés, hasznélvezet, tartozásokért való felelősség és kölcsönös megtérítések kérdései.

D) Szerzeményi közösség.

Külön szabályoztatik a korlátolt vagyonközösség egy különös és leggyakrabban előforduló esete: a szerzeményi közösség, melynél a vagyonközösség arra korlátoztatik, amit a házastársak a házasság

alatt szereznek, anélkül hogy az csupán a házasságba behozott vagyontárgyak helyettesítésére szolgálna. (267. § 1. 2.)

A szerzeményi közösséget a svájci törvény már a házasság tartama alatt hatályos *dologi közösségnek* konstruálja, már ezen idő alatt megkülönböztetve a közszerzeményi vagyont, mely a vagyonegyesítés szabályai alá esik. (267. § 3.) Az előbbi képezik a házasság alatt szerzett vagyontárgyak maguk, kivételével a behozott vagyontárgyak surrogatumainak, de tekintet nélkül arra, hogy tényleges vagyonszaporodás forog-e fenn; az utóbbiakat képezik a házastársaknak már a házasságkötés időpontjában meglévő vagy utóbb öröklés vagy ajándékozás útján szerzett vagyontárgyai. Ezen különböző vagyontömegekhez járul végül mint negyedik esetleg a nő fentartott vagyona is.

Saját és a nő behozott vagyont a vagyonegyesítés, közszerzeményüket pedig a vagyonegyesítés szabályai szerint tehát a férj kezeli és haszonélvezi, mindazonáltal azzal a különbséggel, hogy a behozott vagyont jövedelmei és a kereset nem, mint a vagyonegyesítésnél, a férj tulajdonába, hanem a közös vagyontba mennek, melyet ezzel szemben terhelnek is a behozott vagyontok kezelési és fentartási költségei.

A három (illetve négy) vagyontömeg megkülönböztetése a hitelezőkkel szemben is hatályos, azonban a következők figyelembevételével. A házastársak egymásközti viszonyában különadósságok a házasságkötéskor megvolt, a különvagyontokhoz (qua örökös, megajándékozott) vagy a házastárs személyéhez (*delictualis*) tapadó tartozások, közös adósságok pedig csak a háztartás és gazdálkodás költségei. A hitelezőkkel szemben azonban a férj minden tartozása, a nőnek pedig csak azon tartozásai nem terhelik a közös vagyont is, melyekért a vagyonegyesítés és vagyonegyesítés rendszereinek előadottak szerint csak a fentartott vagyont felel. A nő többi tartozásáért a hitelezők tehát igénybe vehetik úgy a közös, mint a női behozott vagyont. Ennélfogva ha a házastársak egymásközti viszonyában csak egyiküket vagy másikukat terhelő tartozások a közszerzeményből lettek kiegyenlítve vagy fordítva, avagy a különvagyontokból a közös vagyontba, vagy viszont befordítások történtek: a házasság megszűntével kölcsönös leszámolásnak és megtérítésnek van helye.

Míg az előadottak szerint a házasság tartama alatt a vagyont-

gyarapodás vagy csökkenésre való tekintet nélkül a realszerzeményi közösség áll fenn: addig a házasság megszűntével már nem a különvagyontoknak és a szerzeménynek ily értelemben való megkülönböztetéséről, hanem csupán a különvagyontoknak visszatérítése után mutatkozó vagyonszaporulatról (*Vorschlag*) vagy veszteségről (*Rückschlag*) és ezek megosztásáról van szó. A szerzeményből ugyanis elsősorban megtérítendő mindaz, ami a különvagyontokból esetleg hiányzik és megtérítésre igényt tarthat. A női vagyont megtérítése tekintetében a vagyonegyesítésnél kifejtett szabályok változatlanul állanak, tehát a nőnek behozott vagyont csorbítatlanul kiadandó, kivéve, amennyiben az véletlen vagy a nő hibája folytán veszett el. De míg a vagyonegyesítés mellett a női vagyont ily értelmű kiadása után elsősorban a férj vagyont is teljes értékben restituálandó, mielőtt szaporulatról lehetne szó, tehát annyiban is, amennyiben abból valami véletlen, vagy a férj hibája folytán hiányzik: addig erre a szerzeményi közösség mellett a férj igényt nem tarthat, hanem a szerzemény közösségének gondolata folytán a szerzeményi és férj vagyont közti viszonyra ép oly figyelemmel kell lenni, mint a szerzeményi és női vagyont közti viszonyra, tehát a férj sem igényelheti a szerzeményből való megtérítését annak, ami saját vagyontából a véletlen vagy az ő hibája folytán hiányzik. Míg továbbá a vagyonegyesítés mellett a nő megtérítési igényei a férj vagyont terhelik, addig itt úgy ezek, mint a férj igényei természetesen a szerzemény terhére mennek. Az, ami ezek után a szerzeményből még megmarad, képezi a szaporulatot és illeti két egyenlő részben a házastársakat (268. § 1.).

Ha ellenben ezek után hiány mutatkozik, ép úgy mint a vagyonegyesítés mellett, itt is a veszteség egyedül a férj által viselendő, tehát a nőnek behozott vagyont csorbítatlanul kiadandó, kivéve amennyiben abból valami a véletlen vagy az ő hibája folytán hiányzik és a megtérítési igények a férj vagyont terhére mennek. Ez azonban csak a házastársak egymásközti viszonyában áll így feltétlenül, mert ha a férj hitelezői veszteséget szenvednek, a szerzeményi közösség gondolata arra vezet, hogy ebben a veszteségben a nő is részesüljön. Kimondatik tehát, hogy a ki nem elégített hitelezők veszteségük felének a nő behozott vagyontából annak felrésze erejéig való megtérítését igényelhetik (268. § 2.). Tehát a nőnek privilegiuma behozott vagyontjának felerésze erejéig itt is fennáll és pedig csődben is, úgyhogy ha ő a csődben csu-

pán vagyonának felét vagy annál is kevesebbet kapott, egyáltalán nem vehető igénybe, hanem csupán azzal, amit ezen felül kapott és ezzel is csak a hitelezők veszteségének felerésze erejéig. Tényleg tehát a nő nem is a házassági vagyoncsökkenés felét, hanem csakis a hitelezők veszteségének felét viseli.

Egyébként pedig a házastársak a szaporulat és veszteség viselését házassági szerződéssel eltérően is szabályozhatják (268. § 3.), természetesen azonban a hitelezőkre kiterjedő hatálylyal csak a nyilvántartásba való bevezetés mérvében.

V. A vagyonekülönzés rendszere.

Akár törvény, akár bírói határozat folytán, akár pedig házassági szerződés alapján, tehát mint szerződéses vagyoni jogi rendszer áll be a vagyonekülönzés: szabályai azonosak (269. §) és röviden összefoglalhatók abban, hogy a házassági viszonyok a vagyoni viszonyokra való kihatása egyáltalán kizáratik és a házastársak minden vagyona, jövedelme és keresete külön tulajdonukban, kezelésük, rendelkezésük és hasznélvezetük alatt marad (270. §). Ezen rendszer mellett tehát házassági vagyoni jellegével tulajdonképpen csak a férj vagyona bír, őt terhelvén a háztartás költségei; ellenben a nő minden vagyona, jövedelme és keresete a fenntartott vagyoni jellegével bír. Mindazonáltal a házassági közösségnek a vagyonekülönzés rendszere mellett is vannak némi vagyoni jogi határai, melyek épen azért mint a házastársak vagyoni függetlensége alóli kivételek jelentkeznek.

1. A *kezelés* mindegyik házastársat saját vagyonára nézve önállóan megilleti, mégis, ha a nő vagyonát személyesen kezelni nem kívánja, a házassági közösség folyományaképpen, a férjnek kell hogy erre másokkal szemben előjoga legyen, viszont nem hagyhatók figyelem nélkül a nő aggályai sem, melyeket esetleg a férj megbízhatósága tekintetében táplál.

A szabály tehát az, hogy a nő vagyonát mással csak akkor kezelteheti, ha a férj a kezelést magának nem igényli vagy a kezelendő vagyon kivánt biztosítását nem nyújtja (271. §). Továbbá ugyancsak a házassági közösség folyománya, hogy a férj mint vagyoni kezelő nem eshetik mindenben ugyanazon tekintet alá, mint bármely idegen. Ennek a megfontolásán alapul az a kettős vélelem, hogy a férj rendszerint nem tekinthető számadásra kötelezettnek és hogy az általa kezelt vagyon jövedelmeit a háztartás költségeire

fordítani rendszerint jogosítottnak tekintendő (272. §). Egyébként azonban a vagyoni kezelés rendes szabályai állanak és a nőnek a kezelés végett átadott vagyon visszakövetelése tekintetében sincs meg az a csőd-privilegiuma, mint a vagyonegyesítés mellett.

2. A *tartozásokért* mindegyik házastárs csak annyiban felel, amennyiben azokat maga elvállalta, akár a házasság előtt, akár annak tartama alatt és anélkül, hogy a másik tartozásaiért szavatolna (273. § 1. 2.). Mégis a házassági közösség képviselőjének szabályaiból következik, hogy a férj és csakis ő felel a nőnek azon tartozásaiért, melyeket utóbbi az őt megillető képviselői jogkörben, tehát a házi szükségletekről való gondoskodás határai között, elvállalt; és jogosult, hogy a férj fizetéseképtelenség esetében a nő közvetlenül is — és nemcsak a háztartás költségeihez való hozzájárulás útján közvetve — feleljen mindazon tartozásokért, melyeket a család eltartására akár ő, akár a férj vállalt el (273. § 3.).

3. A *háztartás költségei* elsősorban ugyan a férjet, mint a közösség fejét terhelik ezen rendszer mellett is. Miután azonban itt minden jövedelem és kereset azon házastárs tulajdona marad, akinek vagyonából, vagy munkájából ered (274. §), tehát a férjnek a háztartási költségekkel való terhelését nem egyenlíti ki a női behozott, illetve a közös vagyonnak szintén őt illető hasznélvezete: jogosult és szükséges annak kimondása, hogy a férj kívánságára a nő jövedelmeivel és keresetével a házassági terhekhez szintén hozzájárulni köteles, mely hozzájárulás mérvét, meg nem egyezés esetében, a bíróság állapítja meg belátása szerint (275. § 1. 2.). Ilyen járulékokért a nőnek a férjjel szemben természetesen megterítési igénye nincsen (275. § 3.). Míg tehát a vagyonegyesítés és vagyoni közösség mellett a nő fenntartott vagyonával, tehát az ilyenek jövedelmeivel és munkakeresetével a házassági terhekhez csak akkor tartozik hozzájárulni, ha a női behozott, illetve a közös vagyon nem elegendő, addig a vagyonekülönzés mellett minden női vagyon fenntartott vagyon lévén, a hozzájárulás nem csupán szükség esetében, hanem egyáltalán igénybe vehető, még ha a férj jövedelmei és keresete elegendők is volnának, sőt egy régebbi tervezet egyenesen azt mondta ki, hogy férj és nő a házassági terheket a vagyonekülönzés mellett egyenlő arányban kötelesek viselni.

4. *Hozomány (Eheteuer)* az a vagyon, melyet a nő a vagyonekülönzés mellett a házassági terhek könnyítésére a férjnek átén-

ged. Így tehát a dotalis rendszer a vagyonekülönzés kapcsán szabályoztatik és miután a vagyonegyesítés rendszerének tárgyalásánál kimutattuk, hogy a női behozott vagyon tulajdonképen nem egyéb, mint *törvényből folyó hozomány*, csak természetes annak kimondása, hogy a *szerződéses hozományra* szintén a vagyonegyesítés szabályai állanak (276. §). Utóbbiakra utalhatunk tehát egyszerűen, midőn a hozomány jogi természetének meghatározásáról van szó. A férj elnyeri a hozomány kezelését és haszonélvezetét; az arról való rendelkezéshez azonban a nő hozzájárulása szükséges, kivéve ha az ingó hozományt megfelelően biztosította; készpénz és helyettesíthető dolgokból álló hozomány a férj tulajdonába megy át a nő megfelelő követelésének létesülése mellett; hozományának biztosítását a nő bármikor, nemcsak veszély esetében, követelheti; csőd esetében a nő a természetben meglévő hozományi tárgyakat vindicálhatja, a hiányzók iránti követelésére nézve pedig a hozomány felerésze erejéig privilegiumot élvez.

(Folyt. köv.)

—er.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

183. Az 1874. évi XXXV. törvényczikk 111. §-a alapján elrendelt végrehajtás esetén, ha az 1881. évi LX. t.-cz. 84. § alapján a bíróság által közvetlen letiltás útján fogantatosított, az alapon, hogy a letiltás szabályellenesen végrehajtás alá nem vonható követelésre vezetett, a hozott végzés ellen a felfolyamodásnak van helye, mert egyedül a szabályellenes letiltás folytán okozott sérelmek orvoslása az 1874:XXXV. t.-cz. 113. §-a alapján emelhető kifogás keretén kívül esik. Minthogy pedig a végrehajtást szenvedő lényegileg csakis a végrehajtás fogantatosítását támadja meg az alapon, hogy végrehajtás alá nem vonható követelése tiltott le és vétetett végrehajtási zár alá, a felfolyamodást elfogadva, az elsőbiróság végzését, bár végrehajtást szenvedő kifogásokat be nem adott, megvizsgálás tárgyává tenni kellett. Az elsőbiróság végzése fenti módon megváltoztatandó és a tiltott követelés a zár alól feloldandó volt. Ugyanis az 1881:LX. t.-cz.-nek a készpénz-követelések behajtására irányuló rendelkezéseiből az a célzat tűnik elő, hogy e törvény a bizonyos meghatározott közérdekű célból engedélyezett, állandó jelleg nélküli járandóságokat a foglalás alól

mentesíteni kívánja. Így a hivatkozott törvény 54. § 2. bekezdése a közszolgálatban álló személyeknek szolgálatuk után a rendes fizetésen kívül járó illetményeit lefoglalni nem engedi. Ugyane törvény 64. §-a a kegydíjakat és alamizsnapénzeket is, amelyek szintén visszavonható járandóságok, a foglalás alól kiveszi. A 65. § rendelkezése pedig a kincstárral, köztörvényhatósággal és országos alapokkal szerződő magánfeleknek azokat a járandóságait, amelyek a szerződés teljesíthetése végett időközben kiadandók, nyilván a közérdek védelmét tartva szem előtt, foglalás tárgyává tenni nem engedi. Minthogy pedig az állam által végrehajtást szenvedőnek engedélyezett tanulmányi segélydíj is közérdeket szolgáló célból, tanulmányok folytatása végett adatott s e segélydíj időhöz kötött, visszavonható, tehát állandó jelleg nélküli járandóság, bár ily segélydíjat az 1881:LX. t.-cz. a végrehajtás alól mentesített járandóságként fel nem sorol, mégis figyelemmel az 1881: LX. t.-cz.-nek fentebb vázolt célzatára, és figyelemmel e törvény 65. §-a rendelkezésének joghasonlatosságára, e tanulmányi segélydíj is oly követelésnek tekintendő, amely végrehajtás útján letiltás tárgyát nem képezi és végrehajtási zár alá nem vehető. (Budapesti tábla 1907. május 28. 4499/1907. sz.)

184. A csődtörvény III. fejezetének a jogcselekmények megtámadására vonatkozó különleges rendelkezései — csőd esetén kívül — erre vonatkozó tételes törvény hiányában, alkalmazást nem nyerhetnek ugyan; s ennél fogva a kereset tárgyává tett jogügylet a csődtörvényben foglalt s az elsőbiróságok által ítéletükben alapul vett megtámadási elvek alkalmazásával hatályon kívül nem helyezhető, a Curia azonban mégis helybenhagyandónak találta a másodbiróság ítéletét, mert a közönséges magánjog elveire és az állandóan követett birói gyakorlatra való tekintettel a házastársak közt létrejött oly jogügyletek, amelyekben egymással szemben adóságok fennállását ismerik el, harmadik hitelezőkkel szemben csakis abban az esetben bírnak joghatálylyal, ha az ekként elismert követelés valódiságát más megfelelő bizonyítékokkal képesek kimutatni s ily bizonyítékok hiányában a házastársak egymás irányában tett elismerései nem állhatják útját harmadik hitelezők jogos követeléseinek kielégítésének. Minthogy pedig a közjegyzői okirat csak arra szolgál bizonyítékul, hogy K. Ferencz a közjegyző előtt kijelentette, hogy nevének 21,830 koronával tartozik, de nem bizonyítja egyúttal azt is, hogy a közjegyzői okiratban említett 7000 frtos és 6000 frtos adóslevélben írt összeget K. Ferencz tényleg kölcsön kapta, leolvastva kézhez vette; minthogy továbbá a felmutatott adóslevelek közjegyzői okiratba foglalva nem lettek és így az 1886:VII. t.-cz. 22. §-a értelmében alkalmas bizonyítékot nem szolgáltatnak; ennél fogva a közjegyzői okirat ennek alapján fogantatosított végrehajtási jogcselekmény felperessel szemben a fenforgó esetben hatálytalannak volt kimondandó. (Curia 1907. június 5. 3006/906. sz.)

Hagyatéki eljárás.

185. Az 1894: XVI. t.-cz. 81. §-ának rendelkezéseiből nyilvánvaló, hogy az özvegyi jog fennállása, tartama és terjedelme tekintetében fennforgó vita, mint az örökösödési eljárás keretén kívül eső, a hagyatéki bíróság által érdemben el nem dönthető. Miután pedig az özvegyi jog tárgyában az eljárás során az érdekelttek között egyezség létre nem jött, az elsőbíróság helyesen járt el, midőn e vitás kérdés tekintetében a hivatkozott § rendelkezéseinek folyományát képező s a felfolyamodással megtámadott intézkedéseket tette, minélfogva az elsőbíróság végzésének az özvegyi jogra vonatkozó fent megjelölt neheztelt részeit az abban foglalt és a fent felhozott indokok alapján helybenhagyni kellett. De helybenhagyandó volt az elsőbíróságnak a közjegyzői díj fizetésére vonatkozó intézkedése is, mert az összegileg nem kifogásolt 759 korona 32 fillér közjegyzői díj és költség fizetésére az örökösökül elismert Viola Miksáné $\frac{2}{4}$ részben, Gerde Ödön $\frac{1}{4}$ részben és kiskorú Gerde Oszkár képviselőjében özv. Gerde Mórné t. és t. gyám $\frac{1}{4}$ részben, a kir. közjegyzővel szemben azonban mindenik egyetemlegesen az 1894: XVI. t.-cz. 121. §-ának 2. bekezdése értelmében helyesen köteleztetett. (Budapesti kir. tábla 1907. szeptember 4 6215/1907. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

186. A kérdéses zálogjog a kalocsai 308. sz. tjkvben foglalt ingatlanra, mint főjelzálogra s a 254. sz. tjkvben foglalt ingatlanra, mint mellékjelzálogra jegyeztetett elő. A tkr. 108. §-a szerint az egyetemlegesség joghatályával bejegyzett zálogjogok tekintetében minden átváltoztatás, elzálogosítás és kitörlés csak a főbetétben teljesítendő s ezek a további bejegyzések már egyedül a főbetétre történt bevezetés által a mellékjelzálogok tekintetében is hatályosokká válnak. Ezzel hasonrendelkezést tartalmaz a tkr. 115. §-a is. Amikor tehát az előjegyzés a főjelzálogra nézve igazoltnak mondatott ki, ennek joghatálya tehát voltaképen már kiterjedt a mellékjelzálogra is s ez tényleg csak azért maradt el, mivel a mellékjelzálogra nézve az igazolást az elsőbíróság megtagadta abból az indokból, hogy a jelzálog tulajdona időközben más, harmadik személyre ment át. A tkr. 95. §-a szerint az előjegyzés igazolása annak, ki ellen az előjegyzés kieszközöltetett, vagy jogutódjának a bekebelezésre alkalmas nyilatkozata, vagy az ellenük hozott jogerős határozat alapján történik. Ekként nyilvánvaló, hogy az előjegyzés pusztán igazolására nézve nem tesz különbséget az, hogy a jelzálogul szolgáló ingatlan a tulajdonosa többé nem maga az adós, hanem más harmadik személy; ebből az okból tehát az előjegyzés igazoltnak kimondása meg sem tagadható. Amennyiben pedig az előjegyzést nyert hitelező a per bíróságának végrehajtást

rendelő végzése s a per bírósága előtt kötött egyezség alapján a végrehajtási zálogjog bekebelezését s illetve az előjegyzésnek végrehajtási jog hatályával leendő igazolását kérte, pusztán ebből az okból az igazolás szintén nem tagadható meg, mivel ebben a kérelemben az előjegyzésnek egyszerű igazolása iránti kérelem befoglaltatik (tkr. 122.). Ezeknél fogva kellett a zálogjog előjegyzését igazoltnak kimondani, mint nyilvánkönyvi új jog szerzésére nézve pedig a másodbíróság végzését vonatkozó indokánál fogva helybenhagyni. (Curia 1907. július 2. 3642. sz.)

*

187. Felperes, aki telekkönyvi érdekeltségét a B) alatt csatolt 10153/895. sz. hagyatékátadó végzéssel igazolta, az . . . ingatlanokra az alperes javára 165/899. sz. a. bekebelezett tulajdonjogot érvénytelenség okából törölni és az előbbi telekkönyvi állapot helyreállítani kéri. A bejegyzés érvénytelenségéből származó igény perrendszerű érvényesítése törlési per útján történik, ennélfogva a felperes a tkvi rendtts 148. §-a és az 1892: XXIX. t.-cz. 8. §-ának 2. bekezdése alapján, amely a törlési keresetnek harmadik személyek által szerzett jogokra vonatkozó hatályosságát szabályozza, a fentebbi tulajdonjogi bekebelezést érvénytelenség miatt megtámadni jogosult, az ügy érdemére tartozván annak elbírálása, hogy keresete alappal is bír-e és minthogy a kitörlési perek az 1881: LIX. t.-cz. 6. §-a szerint az 1893: XVIII. t.-cz. 1. §-a 2. pontjában foglalt korlátozás mellett a törvényszékek mint birtokbíróságok hatáskörébe tartoznak, az alperes pedig amiatt, hogy a per — tárgyának értékére való tekintettel — nem tartozna a törvényszék elé, kifogást nem tett, a keresetnek alaki okból való elutasítására ok fenn nem forog. (Curia 1907. április 14. 9688/1905. sz.)

*

188. Az előjegyzés pusztán igazolására nézve nem tesz különbséget az, hogy a jelzálogul szolgáló ingatlan a tulajdonosa többé nem maga az adós, hanem más, harmadik személy; ebből az okból tehát az előjegyzés igazoltnak kimondása meg nem tagadható. (Curia 1907. július 2. 3642. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

189. 2. A folyamodó czégének szövegében előforduló „Európai“ jelzőnek felvétele annak hangzatosága miatt meg nem engedhető, mert folyamodónak részvényaláírás által biztosított alaptőkéje mennyiségét tekintve, vállalata nem olyan kiterjedésű, hogy az egész Európa világrészre kiterjedő üzleti tevékenység folytatása folyamodónál alaposan feltételezhető lenne: De különben is az európai jelzőt a czégyszöveg többi részével való összefüggésben csak oly társaság veheti fel, melynek Európa többi államaiban is telepei volnának s ez megfelelőleg igazoltnak, ennélfogva a bejegyeztetni

kért és az alapszabályok 17. §-ában megállapított európai utipodgyászbiztosító részvénytársaság cégyszöveg nem felel meg a cégvalódiság elvének. (Bpesti keresk. és vtótszék 1907. május 17. 50431. sz.)

A cégyszövegben előforduló „Európai“ jelző pedig nem ütközik a cégvalódiság elvébe, mert az alapszabály 6. §-a szerint a részvénytársaság célja általában az utipodgyászbiztosítás, anélkül, hogy az üzlet Magyarország vagy más ország területére korlátozva volna. Minthogy pedig utipodgyászt a dolog természete szerint gyakran szokás egyik ország területéről a másikba feladni és így a részvénytársaság üzlete egész Európára kiterjedhet, ennél fogva az „Európai“ jelző mint az üzlet megjelölésére szolgáló, nem ütközik e K. T. 11. §-a szabályába. (Budapesti tábla 1907. június 12. 2019. sz.)

*

190. Közkereseti társaságnál a cégvezető kirendeléséhez a K. T. 82. §-a értelmében, ha a halasztás veszélylyel nem jár, az üzletvezetéssel megbízott összes tagok, vagy ha ilyenek nincsenek, az összes társtagok beleegyezése szükséges. E rendelkezés csak a társtagok egymásközi viszonyára vonatkozik, ami kitűnik úgy az idézett szakasz elhelyezéséből, mint a K. T. 94. §-ának abból a rendelkezéséből, hogy a cégvezetés jogosítványának megadása harmadik személyekkel szemben joghatályos, ha az a képvisellel megbízott tagok bármelyike részéről történik.

Hasonló viszonyban állanak egymással az idézett szakaszok rendelkezései a cégvezetés jogosítványának visszavonása tekintetében is. Tehát oly esetben, amikor a kifelé való képvisellet joga nem esik össze a befelé való üzletvezetés jogával, a K. T. 82. §-a értelmében a társtagok egymásközi viszonya szempontjából, az üzletvezetésből ki nem zárt bármely tag visszavonhatja a jogosítványt; harmadik személyekkel szemben azonban a visszavonás a K. T. 94. §-a értelmében csak akkor hatályos, ha ez a képvisellelre jogosult valamely tag részéről történik.

Ugyanebből és a K. T. 4. pontjából és 91. §-ából következik, hogy együttes képvisellet esetében harmadik személyekkel szemben csak akkor hatályos a cégvezetés jogosítványának úgy megadása, mint visszavonása, ha az az együttes képvisellel megbízott tagok részéről együttesen történik. Azaz amint oly esetben, amikor mind-egyik tag külön jogosítva van a társaságot kifelé képviselni, harmadik személyekkel szemben nem nyer alkalmazást a K. T. 82. §-ának ama rendelkezése, mely szerint a cégvezetés jogosítványának megadásához a társaság belső viszonya szempontjából az összes tagok beleegyezése szükséges, ép úgy oly esetben, amikor a kifelé való képvisellet együttes, harmadik személyekkel szemben nem nyer alkalmazást a K. T. 82. §-ának ama rendelkezése, mely szerint a cégvezetés jogosítványának visszavonásához a társaság

belső viszonya szempontjából elégséges, ha azt a tagok egyike visszavonja.

A K. T. 41. és 42. §§-ai értelmében a cégvezetés jogosítványának megadását és megszűnését a főnök a cégjegyzékbe való bevezetés végett bejelenteni köteles. Minthogy nincs oly külön szabály, mely megállapítaná, hogy közkereseti társaság részéről ki van hivatva a bejelentés eszközlésére, ebből következik, hogy a K. T. 90. §-ának általános szabálya értelmében a cégvezetés jogosítványának úgy megadását, mint visszavonását a cégbejegyzés végett mindegyik tag hatályosan bejelentheti, aki a társaságot kifelé képviseli és így a társaság nevében mindennemű jogcselekményeket hatályosan végezhet, együttes képvisellet esetében pedig úgy a cégvezetés jogosítványának megadását, mint megszűnését csak a képvisellelre együttesen jogosított tagok együttesen jelenthetik be hatályosan.

Ugyanebből következik, hogy a cégjegyzékbe való bevezetés szempontjából a cégbíróóság nem vizsgálhatja, hogy a cégvezetői jogosítvány megadása vagy visszavonása a tagok egymásközi viszonya szempontjából hatályosan megtörtént-e. E felfogás helyessége következik abból is, hogy kifelé a cégvezetői jogosítvány megadásának a K. T. 37. §-a értelmében nem függ a bejegyzéstől és a K. T. 42. §-a 2. bekezdésének korlátai közt a jogosítvány megszűnése is a bejegyzéstől függetlenül hatályos, a cégjegyzék célja pedig az, hogy a cégnek harmadik személyekkel szemben lényeges jogviszonyai nyilvántartassanak.

De különben a K. T. 82. §-ának szabályait a cégtagok egymásközt szerződésileg módosíthatják, ily szerződés létrejötté és tartalma pedig a perenkívüli eljárásban gyakran nem bizonyítható. Sőt a perenkívüli eljárás szervezete nem is alkalmas arra, hogy a felek közt idevonatkozólag esetleg felmerülő jogvita abban tisztáztassék. Hasonlóképp gyakran nem bizonyítható a perenkívüli eljárásban az sem, hogy a halasztás veszélylyel jár és így fenforog a K. T. 82. §-ának az az esete, amikor egyik cégtag maga is rendelhet ki cégvezetőt. Gyakran még az sem bizonyítható a perenkívüli eljárásban, hogy mely cégtag van az üzletvezetéssel megbízva és így a K. T. 82. §-a szempontjából kiknek beleegyezése kell a cégvezető kirendeléséhez és kiknek visszavonó nyilatkozata elégséges a cégvezetői jogosítvány megvonásához. . . . . A cégbíróóság a cégvezetői jogosítvány bevezetésénél, illetve a megszűnés bejegyzésénél csak annak vizsgálatára lehet utalva, hogy a jogosítvány a K. T. 94. §-a értelmében kifelé való hatálylyal érvényesen magadatott, illetve visszavonott-e, de nincs hivatva azt is vizsgálni, hogy a jogosítvány megadása vagy visszavonása a K. T. 82. §-a értelmében a társtagok közi viszony szempontjából jogosan történt-e.

Minthogy pedig a jelen esetben a T. G. és társa céget a két cégtag együttesen képviseli és így az egyik cégtag a cég

képviselőjében kifelé való hatálylyal, jogcselekményeket nem végezhet, a cégvezetői jogosítványnak egyedül T. G. cégtag részéről bejelentett megvonása tehát harmadik személyekkel szemben nem hatályos és minthogy a jelen perenkívüli eljárásban nem bírálható el, hogy a cégtagok egymásközti viszonya szempontjából T. G. a cégvezetői jogosítványt a kérvényben előadott okokból joggal visszavonhatta-e, vagy pedig a T. G.-né által a felfolyamodásban elfoglalt az az álláspont jogos-e, hogy a felek közti szerződés értelmében a cégvezetői jogosítvány G. J.-től a társas viszony fennállása alatt meg nem vonható: ezek szerint T. G. cégtagnak az a kérelme, hogy a cégvezetői jogosítvány megvonása a cégjegyzékbe bejegyeztessék, a fent kifejtettek szerint nem teljesíthető. (Curia 1907. július 8. 895. u. sz. a budapesti tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

191. A kir. tábla az elsőbíróság végzését megváltoztatja, a folyamodót kérelmével abból az okból, hogy egy „Arnold B. Werner“ cég a cégjegyzékbe már be van jegyezve, elutasíthatónak nem találja és az elsőbíróságot további szabályszerű eljárásra utasítja. Mert a már bejegyzett „Arnold B. Werner“ cég a folyamodó által választott „Werner Arnold“ németül: „Arnold Werner“ cégtől még az utóbbi cég német szövegében is világosan különbözik, mert a kereskedelmi forgalom szokásai szerint egy névkezdő betű, jelen esetben a B. betű mint különbség a két cég egymástól való megkülönböztetésére elégséges. (Budapesti tábla 1907. május 1. 1248. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

192. Hitbizományi helyettesítést foglalván magában örökhagyónak végrendelete, annak joghatálya az, hogy a hagyaték az örökség megnyíltával azonnal a kinevezett előörökösre száll, aki azonban azt a kinevezett utóörökös részére megtartani köteles mindaddig, míg ez utóbbinak öröklési joga fennáll. Ebből következik, hogy abban az esetben, midőn a kinevezett előörökös az utóörökösöt túléli, tehát az utóöröklés még be nem állott, az utóöröklési jog is megszűnt s ez a jog nem szállt át annak örökösre, hacsak a végrendelet intézkedéseiből meg nem állapítható, hogy örökhagyónak akarata odairányult, hogy arra az esetre, ha az általa kinevezett utóörökös az előörökös előtt halna meg, annak jogaiba örökösei lépjenek.

Hasonló jogelvet állapít meg az örökösödési eljárásról szóló 1894:XVI. t.-cz. 79. §-a is, mely az utóöröklési jog biztosítására foganatosított intézkedések megszüntetését rendeli el az esetben, ha az utóörökös az utóöröklés esetének beállta előtt meghal; a törvény azonban kimondja, hogy ez a rendelkezés az utóöröklési

jogra vonatkozó anyagi jogszabályokat nem érinti. Ezek szerint pedig az örökhagyónak az akarata az irányadó, vagyis megállapítandó, vajjon akarta-e örökhagyó, hogy az örökség átszálljon az utóörökös örökösre az esetre, ha az túl nem éli a kirendelt örökösöt. (Questio voluntatis.)

A jelen esetben a végrendelet intézkedéseiből megállapítható, hogy örökhagyó nevének öröklési jogát egyedül fia, a kinevezett utóörökös javára akarta korlátozni, de nem ennek testvére, F. férjezett B. L.-né és M. férjezett L. N.-né javára is. Ha ez utóbbi lett volna örökhagyónak a célja, akkor ezeket is, akiknek létezéséről tudott, utóörökösöknek kinevezte volna.

A végrendeletnek ilykép értelmezése mellett szól az a jogszabály is, hogy kétség esetében a végrendelet akkép magyarázandó, hogy az örökös rendelkezési joga minél kevésbé korlátoztassék. (Curia 1907. szeptember 10. 4539. sz.)

*

193. Az id. törv. szab. 10. §-ának utolsó bekezdése szerint csak az az érték a szerzemény, tehát csak az az érték lehet külön a szerzeményi öröklésnek tárgya, mely az apai és anyai ágról hárult vagyon értékét meghaladja. Ebből következik, hogy az öröklés szempontjából közömbös, hogy a hagyaték ténylegesen minő vagyonrészekből alakult, tehát hogy van-e a hagyatékban oly vagyon is, amely az örökhagyónak adásvétel útján szerzett vagyona, mert a hagyatékban szerzeményről jogilag csak akkor lehet szó, ha az apai és anyai ágról hárult vagyonérték teljes fedezetet nyervén, ezt meghaladó vagyonérték mutatkozik. (Curia 1907. június 6. 7977/906. sz.)

*

194. Felperes leánytestvéreivel a megnyilando apai örökségük tekintetében oly egyezsége lépett, hogy az apai ingatlanok kizárólag az ő tulajdonába mennek át, nővéreinek örökségét pedig készpénzben kifizeti. Ezen szerződéshez maga az apa is hozzájárult. Daczára ezen egyezsége s annak, hogy nővéreinek már jelentékeny összegeket fizetett, N. J. édesapa mégis a s—i és sz—i ingatlanait közjegyzői okirattal egyik leányára és ennek férjére B. M.-ra ruházta át tulajdonul, akiknek tulajdonjoga telekkönyvileg be is kebelezetett. Felperes kéri tehát, hogy a korábbi örökösödési egyezség, illetve szerződés határozmányait sértő ezen utóbbi vagyonátruházási szerződés érvénytelennek mondassék ki s a bekebelezett tulajdonjog töröltessék.

Tekintettel arra, hogy a kereset szerint az egyezség tárgyát megnyilando apai örökség képezte, a feleknek ezen egyezsége örökösödési szerződésnek volt tekintendő.

Eltekintve azonban attól, hogy az ily örökösödési szerződések jogi érvénye az írott magánvégrendeletekre előszabott alaki kellékek fenforgásától feltételes, felperest a keresetében felhozott tények

alapján keresetével azért utasította el a törvényszék, mert felperesnek a keresetben vitatott örökösödési szerződéses viszonya a peres ingatlanok tekintetében csakis az apai örökség megnyitásával lép hatályba, az apa életében tehát sem örökösödési jogának érvényesítésére, sem ennek megóvása szempontjából kereseti joga nincs. (Curia 1907. május 29. 9294/1906. sz. a t.-szék indokainak helybenhagyásával.)

*

195. A B) a szerződés szerint a felperes arra vállalkozott, amit teljesített is, hogy saját telkén saját anyagjából egy házat épít és ezt T. D.-nek és nejének az időközben elhalt T. M.-nak, ezek haláláig használatul átengedi és hogy azt, aki a házastársak közül a másikat túléli, eltemetteti; viszont ezek azt a kötelező nyilatkozatot tették, hogy a szerződésben nyugtázott 45 forinton felül haláluk esetére minden általuk tett építkezési tárgyak, bútorok, házi eszközök, nemkülönben pénzköveteléseik és ruhaneműik G. M. felperes, esetleg jogutódai kizárólagos birtokában maradnak. Ez a szerződés nyilvánvalóan élők közt létrejött oly kétoldalú szerződés, amely arra irányult, hogy T. D. és első neje T. M. éltek fogytáig a felperes által épített házban lakási szolgalmat, meghatározott ellenérték szolgáltatása mellett biztosítsanak a maguk részére. Ez a szerződés tehát alaki érvényesség szempontjából az 1876: XVI. t.-cz. rendelkezései alá nem esik. (Curia 1907. jún. 6. 5310/1906. sz.)

*

196. Az f—i 31. számú telekkönyvi ingatlanok határozatlan arányú része R. M.-né Z. A.-nak, az első- és másodrendű felperesek nagyanyja özv. B. I.-né Z. I. testvéreinek tulajdonát képezte s a hagyatéki iratok szerint az első- és másodrendű felperesek most nevezett nagyanyját túlélte az örökgyőről közvetlenül szállott özv. B. I.-né Z. I. leszármazóira, közöttük a felperesek nagybátyja, illetve féltestvére ifj. B. I.-ra. Felperesek nem is állították, hogy Z. A. ezt az ingatlant velük közös törzstől örökölte; az tehát Z. A. szerzeményi vagyonának tekintendő, következően az ifj. B. I.-ra s erről az ő gyermekeire az oldalrokonáról hárult szerzeményi vagyonnak tekintendő s így annak öröklésére nem a felperesek, hanem a kiskorú B. I. örökgyőrő anyja a védekezett alperes van hivatva. (Curia 1907. június 19. 3914/1906. sz.)

*

197. A keresethez mellékelt közjegyzői okiratba foglalt ajándékozási szerződéssel a felperes ingatlan vagyonát az alperesnek ajándékozta. A csatolt büntető járásbírósi iratok által bizonyítva van, hogy az alperes a felperesnek feleségén elkövetett testi sértés miatt 14 napi fogházbüntetésre ítéltetvén, az alperes szabadságvesztés büntetését ki is töltötte. Minthogy az ajándékozás hálátlanság miatt visszavonható, ha a megajándékozott az ajándékozót, vagy oly harmadik személyt, akit az ajándékozó közeli hozzá-

tartozójának ismer, gonosz szándékkal személyében súlyosan megsért, ami az alperes terhére a fent ismertetett tényállás szerint meg van állapítva és minthogy a felek közt korábban folyamatban volt pernek adatai nem nyújtanak megnyugtató bizonyítékot arra nézve, hogy a felperes az alperesnek hálátlán magaviseletét megbocsátotta volna: az ajándékozási szerződést felbontani kellett. (Curia 1907. június 20. 3413/1906. sz.)

*

198. Alperesek az 1874. évi január hó 7-ik napján kelt, tehát az 1886. évi VII. t.-cz. rendelkezései alá nem eső, de az akkor fennálló törvényes szabályoknak megfelelő alakban kiállított tartalma tekintetében pedig nem is kifogásolt okirattal igazolták azt, hogy B. P. a Sz. J.-val kötött házassága alkalmával, a nevezettnek, avagy törvényes örökösének 500 frt, azaz 1000 korona hitbért kötelezett. Minthogy pedig felperesek nem állították sem azt, hogy Sz. J. erre a hitbérre érdemtelenné vált, sem pedig azt, hogy a jelzett hitbér neki kifizettetett, az a hitbérkövetés az azt kötelező B. P. örökgyőrőnek olyan adóssága, amely hagyatéknak terhet képezi, amely tehát hagyomány jellegével nem bír, ennél fogva a kötelesrész kiszámításánál hagyatéki teherként figyelembe veendő. (Debreczeni tábla 1906. április 3. 1131/906. P. sz.)

Az írott hitbér jogi természeténél fogva a férj által halála esetére neje részére tett ajándék lévén, ilyen ajándékozásból eredő követelés a kötelesrészre jogosítottaknak ebbeli igényét nem csorbíthatja, következésképp az írott hitbér nem képez olyan hagyatéki terhet, amely a kötelesrész kiszámításánál figyelembe vehető volna. Helyes tehát az elsőbírósi ítéletének az a rendelkezése, amely szerint a hagyatéki vagyon tiszta állagát az örökgyőrő második neje javára írott hitbér címén kötelezett 1000 korona számbavétele nélkül 6914 koronában és ebből folyólag felperesek kötelesrészének mennyiségé 1481 korona 55 fillérben állapított meg. (Curia 1907. május 28. 5377/1906. sz.)

*

199. A szerződés tartalmából a kir. Curia azt állapította meg, hogy felperes az ott megjelölt 100 drb részvényt nem írott hitbérként, hanem kizárólag ajándékként adta át az I. r. alperes részére ennek szülői kezéhez, mert ezen szerződés 3. pontjának ama rendelkezéséből, hogy a 100 drb részvény minden korlátozás nélkül az I. r. alperes tulajdonául elismertetett „F. L. köteles . . . a 100 drb . . . részvényt moring és ajándék fejében . . . jövendőbeli neje, K. M. birtokába és tulajdonába átadni és pedig akként, hogy azok mindenkor K. M. kizárólagos és egyedüli tulajdona maradjon“ és azok nevére átírva, szülőinek át is adattak anélkül, hogy a szerződésben említés is tétetnék arról, avagy abból egyébként kitünnék, hogy az átadás az I. r. alperesnek a házassági tartozás teljesítése és hitvesi hűsége elismerésül történik, ami a hitbér lényeges alapfeltételét képezi, kapcsolatban a többi rendelkezések-

kel, melyek szerint felperesre „csak abban az egy esetben száll vissza a kérdéses 100 drb részvény, ha az I. r. alperes gyermektelenül halna el és pedig azon idő alatt, míg ő felperessel életközösséget folytat“; a szerződés 4. pontja első bekezdése, míg „ha K. M. gyermektelenül halna el oly időben, midőn az életközösség és közös háztartás F. L.-val már többé fenn nem áll“, tekintet nélkül tehát arra, hogy ki és mi okozta a házassági életközösség megszűntét a házastársak közt, ama részvények K. I. és K. A.-ra szállnak vissza, a szerződés 5. pontja pedig újra hangsúlyozza, hogy „a kérdéses részvények a K. M. tulajdonát képezik“, mindezekből nyilvánvaló, hogy a felperes által a neje részére teljesített adományozás a hazai jogunkban elfogadott írott hitbér fogalmának nem felel meg, mely szerint az a jegyes- vagy házastárs javára a házasság megszűnése, különösen tehát a férj halála, esetleg a házasság felbontása esetében, mely utóbbival a vagyonsz viszonyok tekintetében az 1894:XXXI. t.-cz. 105. §-a szerint az ágytól és asztaltól való elválás egyenlő joghatályal bír, köttetik ki.

Kelemen—Just: juris hung: III. k. 121. § 218. 1. „scripta dos illa vocatur quam vir uxori in certa summa post mortem ex rebus suis exsolvenda per contractum obligat.“ 3-o „... per eam differt ab aliis sponcionibus contractibus, donationibus e. t. c. matrimonium committantibus quarum effectus statum magis durantis conjugii, quam viduitatis respiciunt...“

Frank: osztó igazs. I. 279. § II. Kövy—Fogarassy 6. kiad. 293. § végén; különösen még Wenzel Gusztáv: a magy. magánjog rendszere 1874: 2. kiad. II. köt. 400. § I.; ellenkezőleg az idézett rendelkezések teljes ellentétben az írott hitbér jogi természetével, a kérdéses részvények átruházását közönséges ajándékozásnak tüntetik fel.

Az a körülmény, hogy a szerződő felek ezen jogügylet tekintetében a „Morgengabe“ kifejezést használják, mit sem bizonyít az írott hitbér elfogadhatósága mellett, midőn a szerződésnek a jogügylet minőségére nézve egyedül döntő tartalma a hitbér intézményének jogi természetével ellentétben áll; különben is a felek a „Morgengabe“ mellett a „Geschenk“ kifejezést is használják, mi arra mutat, hogy ezen közkeletű jogi műszókat az azokat jelző jogintézmények tartalma iránti kellő tájékozottság nélkül alkalmazták.

A mondottaknál fogva — figyelemmel az 1886:VII. t.-cz. 22. § c) pontjának rendelkezéseire — téves felperesnek az a jogi álláspontja, hogy a 2. alatti szerződés érvénytelen azért, mert az közjegyzői okiratba nem foglaltatott. Minthogy azonban ezen szerződés 1—5. pontjainak tartalma szerint nyilvánvaló, hogy az a felperes és az I. r. alperes közt tervbe vett házasság reményében és céljából kötött, minthogy továbbá a felek közt nem vitás, de a keresetbe csatolt ítélet szerint is a felperes és az I. r. alperes közt megkötött házasság érvénytelennek mondatott ki, ezt a semmis házasságot tehát úgy kell tekinteni, mintha meg sem kötött volna

(1894:XXX. t.-cz. 46. §) s minthogy ebből folyóan meghiusult a vitatott szerződésnek kifejezett létoka is, amely szerződés kétségen kívül érvényes házasság kötése szempontjából létesült: mindezekből okszerűen következik, hogy az I. r. alperesnek a szóban forgó ajándékul nyert részvényekre vonatkozóan ama hatályát vesztett szerződésre alapított joga is érvényét veszítette, minélfogva azokat, mint jogalap nélkül megtartottakat, az ajándékozó felperesnek visszaadni köteles. (Curia 1907. május 28. 3745 sz.)

*

200. Felperesnek kereseti jogi álláspontja az, hogy a tulajdonát képező ingatlanokra M. J. és neje, az alperes javára bekebelezett kikötmény az alperes férjének, tehát az egyik jogosítottnak időközben bekövetkezett elhalálozásával részben megszűnt s ebből folyólag kereseti kérelmét arra irányította, hogy az érintett kikötmény a keresetben részletezett módon korlátoztassék. A peres felek között felmerült az a vitás kérdés tehát, hogy felperes a változott helyzetre való tekintettel milyen terjedelemben tartozik a kikötményt teljesíteni, a felperes jogait közelről érinti s így ennek a kérdésnek bírói szabályozása a felperes jogi érdekének megóvása szempontjából az alperessel szemben szükségesnek mutatkozik. Megfelelő saját indokolásánál fogva helyesen fejtette ki az elsőbíróság, hogy ingatlanok átruházásával egyidejűleg az átadó házastársak javára kikötött használati jog, külön kikötés hiányában, az egyik házastárs elhalálozása után a túlélő házastársat egészben megilleti. A felperes által vitatott helyi szokás létezésére nézve alkalmaztatni kért bizonyítás felvételét helyesen mellőzte az elsőbíróság, mert ez a vitás kérdés megbirálására csak abban az esetben bírna perdöntő jelentőséggel, ha felperes egyúttal azt bizonyította volna, hogy az A) alatti szerződésben kikötött használati jog erre a helyi szokásra való tekintettel állapított meg; felperes azonban ennek a ténynek a bizonyítását meg sem kísérelte. (Curia 1907. május 22. 5103. sz.)

*

201. Az elsőbíróság ítéletének indokaiban helyesen fejtve ki azt, hogy a teljesített fizetésről kiállítandó nyugtabélyegkiadás fedezetének kötelezettsége a fizetést átvevő hitelezőt terheli, ennélfogva a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával, az elsőbíróság ítéletét fentebb felhívott és a prdts. 251. §-ára alapított indokaiból kellett helybenhagyni. (Curia 1907. április 9. 2641. sz.)

*

202. Az 1868:LIV. t.-cz. 167. § b) pontjának meg nem felel és teljes bizonyítékul el nem fogadható az az okirat, amelyet a felek nem az ügyleti tanuk jelenlétében írtak alá s amelyet a tanuk egyike nem az okirat keltekor, hanem utóbb előttemezett. (Curia 1907. február 28. 10,064/905. sz.)

*

203. Az a körülmény, hogy valaki idegen telekre a telektulajdonos hozzájárulása nélkül házat épített, nem eredményez osztott tulajdont és felülepítményi jogot. Ennélfogva a telektulajdonos kizárólagos joga épségben marad; ha azonban az építkező jóhiszemű volt, a telektulajdonos köteles neki az építkezés által okozott értéknövekedés egyenértékét megtéríteni. (Curia 1907. május 17. 3558/906. sz.)

*

204. Kiskorú tőkepénzének felvételéhez gyámhatósági jóváhagyás lévén szükséges, enélkül a gyám vagy ennek meghatalmazottja a pénz felvételére jogosítva nincs. A biztosító társulat tehát nem esik késelembe, ha a kiskorú kedvezményezettet illető biztosítási összeget közvetlenül a gyámnak vagy meghatalmazottjának ki nem fizeti. (Curia 1907. március 15. 244/1906. sz.)

*

205. Helyes az elsőbíróságnak az az álláspontja, hogy az eljárt tlkvi hatóság részéről a végrehajtási eljárásban állítólag elkövetett szabálytalanságok és mulasztások miatt az alperes árverési vevő tulajdonjoga törlése iránt eredeti érvénytelenség okából keresettel fellépni nem lehet. (Curia 1907. június 27. 3732/1906. sz.)

*

206. A közönséges magánjog elveire és az állandóan követett bírói gyakorlatra való tekintettel a házastársak közt létrejött oly jogügylek, amelyekben egymással szemben adósságok fennállását ismerik el, harmadik hitelezőkkel szemben csakis abban az esetben bírnak joghatálylyal, ha az ekként elismert követelés valódiságát más megfelelő bizonyítékokkal képesek kimutatni s ily bizonyítékok hiányában a házastársak egymás irányában tett elismerései nem állhatnak útját harmadik hitelezők jogos követeléseinek kielégítésének. (Curia 1907. június 5. 3006. sz.)

*

207. Az 1895:XXXV. t.-cz. 1. §-ának 2. bekezdése azon rendelkezést tartalmazza, hogy ha 5⁰/₀-nál magasabb kamat van kikötve, ez a felek más megállapodásának hiányában az adós késelembe esetében tovább folyik. A hivatkozott törvényczik azonban nem rendelkezik azon esetről, ha a lejáratig a törvényes 5⁰/₀-nál kisebb kamat van kikötve s ha a felek a késelem tartama alatt járó kamat tekintetében külön meg nem állapodtak. A jelen perben pedig az utóbbi eset forog fenn, s ez képezi az eldöntendő vitás kérdést. Ezt a vitás kérdést akként kellett eldönteni, hogy a felperes azon kereseti kérelme, hogy az alperes a kereset indításától kezdve 5⁰/₀-os késelemi kamatban marasztaltassék, törvényes alappal bír; mert abból, hogy a hitelező a lejárat előtti időre a törvényesnél alacsonyabb kamattal elégedett meg, nem lehet következtetni arra, hogy a felek a késelem idejére is az alacsonyabb kamatban akartak megállapodni. (Curia 1907. szeptember 4. 7974/1906. sz.)

*

208. A nyilvankönyvön kívüli tulajdonos a nyilvankönyvön kívüli áruházások összefüggő láncolatának kimutatása mellett, tulajdona elismerését és tulajdonjoga bekebelezésének türesét a telekkönyvi tulajdonossal szemben per útján is szorgalmazhatja, ami okszerűen következik a tlkvi rdts. 120. §-a d) pontjában foglalt ama rendelkezésekből, amelyek szerint a nyilvankönyvön kívüli tulajdonos a nyilvankönyvön kívüli áruházások összefüggő láncolatának kimutatása mellett tulajdonjogának saját személyére való telekkönyvi bekebelezését a telekkönyvi tulajdonos ellenében kérheti. (Curia 1907. szeptember 3. 6456/1906. sz.)

*

209. Külön megállapodás hiányában a jelzálogilag biztosított követelés kifizetését tanúsító nyugtát kiállítani, azt kellően felbélyegezni és azt így kiállítva a fizetést teljesítő adósnak kiszolgáltatni a hitelező köteles. (Curia 1907. szeptember 4. 10123. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

210. Az illetékdíjgyezék 16. tétel B. a) és C. pontja, valamint az ezen tételhez fűzött első jegyzet értelmében, a bejegyzési illeték a bejegyzés tényétől jár és előjegyzéseknél ugyanazon határozatok lépnek alkalmazásba, melyek a feltétlen telekkönyvi bejegyzésre nézve fennállanak és így törlésnek csak akkor volna helye, ha az előjegyzés felfolyamodás következtében töröltetett volna, mit panaszló nem is állít, azon körülmény pedig, hogy az előjegyzés a telekkönyvi rendtartás 74. §-ában foglalt fentartással történt és a hagyatéktárgyalás alkalmával kitűnt, hogy adósa a szóban lévő ingatlanból mit sem fog örökölni, az előjegyzés ténye után fizetendő illetékre mi befolyással sincs. (9400/1906. P. sz.)

*

211. Ha valamely üzlet után III. osztályú kereseti adó három évre jogerősen megállapított, ugyanezen üzlet után azon a címen, hogy az adózó fél az üzlet forgalmát tévesen mutatta ki, a jelzett adóévekre pótlólag III. osztályú kereseti adót kivetni nem szabad. (7095/1905. 6. sz.)

*

212. A magyar magánjogban érvényben levő törzsönkénti öröklésnek (successio in stirpes, divisio per stirpes) lényege abban áll, hogy a törzs a törzselődnek, vagyis a távolabbi leszármazó a közelebbi leszármazónak a helyébe lép (succedit in locum). A távolabbi leszármazónak ilyen helybelépése nem jelent a közelebbi leszármazó utáni jogutódlást, mert a távolabbi leszármazó teljesen önálló, a közelebbi leszármazótól független, vagyis a saját jogán foglalja el a közelebbi leszármazó helyét. Amidőn tehát az örök-

hagyó (jelen esetben a nagypapa) után, a közelebbi leszármazó (jelen esetben a panaszosok anyja, az örökhagyó leánya) életben nem léte, vagy más oknál fogva nem örökölhet, az örökhagyó hagyatéka a távolabbi leszármazóra (jelen esetben az unokákra) közvetlenül hárul s ilyen esetben nem két öröklés (vagyis örökhagyó után a leánygyermek s ez után az unoka öröklése), hanem csak egy öröklés esete áll fenn, következően csak egy öröklés utáni illetékszabásnak van helye.

Ezekhez képest a panasznak jogos alapja van, mert az örökhagyó M. F. 1905. évi márczius 30-án, leánya, Etel pedig előtte 1905. évi január hó 29-én halván el, nyilvánvaló, hogy M. Etel az édes atyja után, minthogy ezt megelőzően halt meg, nem örökölhette, hanem édes atyjának hagyatéka az ő (Etel) gyermekeire közvetlenül, vagyis egy örökléssel hárult s így panaszosok a nagyatyjuk utáni örökösödés címén csak egyszeres öröklési illetéket tartoznak fizetni; és mert ehhez képest nincs jogalapja annak a panaszolt illetékszabásnak, amely szerint az öröklési illeték oly módon követeltetik, mintha M. Etel az atyja, M. F. után, Etel után pedig ennek gyermekei örökölték volna s így kétszeri öröklés esete állana fenn s panaszosok az 1⁰/₀ öröklési illetéket ilymódon kétszeresen tartoznának fizetni. (8259/1907. P. sz.)

Lapszemle.

Ingtalan eladására adott meghatalmazásnak a telekkönyvben való feljegyezhetőségét vitatja *Káplány Géza* nyug. kir. ítélőtáblai bíró a „Magyar Pénzügy“ f. évi ápr. 11. számában.

A tkvi rend. 104. §-a szerint a tkvi feljegyzések tárgyát oly viszonyok és tények képezik, melyek a tkvbeni feljegyzés által azon személyek érdekében tételnek közzé, kik a fekvőségek vagy jelzálogi követelésekről jogügyletet akarnak kötni vagy pedig amelyek a polgári perrendtartás és a tkvi rendelet szabályai szerint egy bizonyos, azzal egybekapcsolt joghatály végett jegyzetnek fel.

Kétségtelen, hogy abban az esetben, ha a meghatalmazás a tkvben a kérdéses ingatlanra nézve a B. lapon feljegyezve van: akkor mindenkit, aki ugyanarra az ingatlanra magával a tkvi tulajdonossal akar jogügyletet kötni, e feljegyzés figyelmezteti és óvatosságra inteni fog, nehogy magától a tkvi tulajdonostól megvegyen olyan ingatlant, amelyet meghatalmazottja talán már el is

adott. Másrészt ez a feljegyzés a tkvet megtekintőt arra is fogja figyelmeztetni, hogy ha arra az ingatlanra nézve jogügyletet akar kötni, akkor evégből a feljegyzésben megnevezett meghatalmazotthoz fordulhat. Nyilvánvaló tehát, hogy ez a feljegyzés mindazoknak, akik a kérdéses ingatlanra jogügyletet kötni akarnak, érdekükben van.

Minthogy azonban a meghatalmazónak jogában áll a megbízást bármikor visszavonni, másrésztől a meghatalmazott a megbízást bármikor felmondhatja: az a kérdés, hogy van-e az ilyen feljegyzésnek valami joghatálya, van-e valami gyakorlati haszna? A meghatalmazottal szerződni akarónak e feljegyzés mellett is meg kell győződnie a meghatalmazás fennállásáról és azt a tkvi rend. 69. §-a értelmében eredetiben, illetve a 125. § eseteihez képest egyszerű vagy hiteles másolatban a kérvényhez kell csatolni. A meghatalmazó tkvi tulajdonos e feljegyzés dacára bárkivel szerződhet és az általa megkötött szerződés nem jogérvénytelen pusztán csak azért, mert a szerződést nem a szerződésben megnevezett meghatalmazott, hanem ő maga kötötte meg. A szerző által annak alapján kért tkvi bekebelezést sem lehet megtagadni, pusztán csak azért, mert a feljegyzés szerint az abban megnevezett meghatalmazott az eladásra fel van jogosítva és a vételszerződést nem ez, hanem maga a tkvi tulajdonos kötötte meg.

Egy esetben mégis van valami értelme, valami gyakorlati haszna az ilyen feljegyzésnek. És ez — a kétszeri eladás esete. Például: A telekkönyvi tulajdonos ingatlanának eladására nézve szabályszerű meghatalmazást ad B-nek és ezt a tényét a telekkönyvben feljegyezteti. A meghatalmazott B. eladja az ingatlant C-nek, aki azonban nem siet tulajdonjogának telekkönyvi bekebelezésével. Később a telekkönyvi tulajdonos A. maga adja el ingatlanát D-nek, aki azt nyomban nevére is iratja. A korábbi vevő C. értesülvén a másodszeri eladásról, tulajdoni pert indít D. ellen azon az alapon, mert ő ugyanazt az ingatlant a tkvi feljegyzésben megnevezett meghatalmazottól korábban vette meg. A későbbi vevő D., épen a szóban levő tkvi feljegyzésnél fogva nem hivatkozhatik arra, hogy ő az ingatlant a telekkönyvben bíztaiban jóhiszeműen szerezte meg; mert ez a feljegyzés figyelmeztette őt arra, hogy az ingatlan eladására nézve A. tkvi tulajdonos B-nek meghatalmazást adott, neki tehát előbb, mintsem az ingatlant a tkvi tulajdonostól megvenné, meg kellett volna győződnie arról, hogy

a meghatalmazott B. nem adta-e el már valakinek ugyanazt az ingatlant?

*

Póthagyatéki tárgyalás díjai. A „Jog“ f. évi 27. számában „egy budapesti közjegyző“ arra az anomáliára hívja fel a figyelmet, hogy ha az eredeti hagyatéki leltár szerint a hagyatéki cselekvőségek 200 K-t meg nem ütöttek, az utóbb felmerült bármily nagyértékű póthagyatékot is ingyenesen tartozik a közjegyző tárgyalni. Ezt a kétségtelenül téves felfogást megczáfolják *dr. Kubinyi János* nagyróczei kir. közjegyzőhelyettesnek ugyanott a 28. számban közzétett megjegyzései.

A póttárgyalás, helyesebben póthagyatéki tárgyalás tárgyát ujonnan felfedezett hagyatéki állag képezvén, a póthagyatéki tárgyalásért a pótleltár értéke után a közjegyző felszámíthatta volna a törvény értelmében öt megillető díjat, mert a 117. és 120. szakaszok logikai értelme szerint csak oly póttárgyalás után nem illeti díj a közjegyzőt, mely az eredeti leltár alapulvétele mellett tartandó. Ezen intézkedés pedig helyes és folyik a díj-„általány“ természetéből. Megtörténhetik, hogy a hagyatéki bíróság, vagy árvaszék szükségesnek tartja az alaptárgyalás pótlását egyes kérdések tisztábazatalát, melyek esetleg a közjegyző figyelmét is elkerülhették; szóval megtörténhetik, hogy ismételten visszaküldik a hagyatéki iratokat a közjegyzőnek s póttárgyalást kell tartania, de nem póthagyaték tárgyalását, vagyis pótleltár felvétele mellett, ujonnan felfedezett hagyatéki vagyon feletti tárgyalást, mert míg az előbbi esetben nem számítható díj, utóbbi esetben feltétlenül megilleti a közjegyzőt az új leltár értéke után. Az ellenkező felfogás odavezethetne, hogy a közjegyző sohasem szedhetne díjat, csak a feleknek és a leltározó közegeknek kell megismerniök az ő törvénytárgyát. Minden hagyatékot feloszthatnának két részre. Először felvinnének egy 200 K-án alóli leltárat s azután felfedeznék a hagyaték többi részét s pótleltár alapján új tárgyalást kérve, a közjegyzőnek a pótleltár százezreit is ingyen kellene letárgyalnia.

Ilyen intézkedés nincsen a törvényben sehol s csak annak szavait, intenciót félreértve, a logika félretételével lehetne azt belemagyarázni. Sőt oly esetben, ha pl. a hagyaték annak rendjé-
módja szerint tökéletesen lett letárgyalva, de a felek utóbb, midőn az iratok már betérjesztve lettek, mást gondolnak, másként akar-

nak egyezkedni s kérik az iratok beszerzését, új tárgyalás tartását, új egyesség, új felosztás okiratba foglalását, feltétlenül megilleti újabb díj a közjegyzőt, ki azt a concret viszonyok által adott mértékben számíthatja fel. Mert ez teljesen új munka, magánmegbízás, mely újabb munkára a törvény nem kötelezi a közjegyzőt a díj-
általány fejében. Ez irányban is a törvény hézagát a gyakorlat van hivatva pótolni. A pótleltár is csak leltár s a díjak mindig ennek alapján járnak. Póttárgyalás az alaptárgyalás alapján teljesítette pótlása az alaptárgyalás hézagainak, a pótleltár alapján teljesített tárgyalás új tárgyalás, új vagyonfelosztás, mely új hagyatéki illetékekkel jár, sőt ez esetben a kir. adóhivatal hozzáveszi az ingyenes alaphagyatékot is.

*

A végrehajtási eljárás módosításáról és kiegészítéséről az igazságügyminister által benyújtott törvényjavaslat szembe-
tűnő hiányaira mutatnak reá a „Jogtudományi Közlöny“ f. évi 29. számában megjelent cikkek. A javaslat le nem foglalhatónak mondja a „szükséges házi- és konyhabútort.“ Ez a megjelölés nagyon is határozatlan. Mi az a „szükséges“ házbútor és mennyi az? Ez a viszonyokhoz képest lehet nagyon változó. Helyesebb lett volna, egy szoba és konyha bútorait és berendezési tárgyait s ezenfelül több tagú családnál még 1—2 szoba nélkülözhetlen bútorait mentesíteni. Túlságba megy viszont az az intézkedés (14. §), hogy mezei gazdálkodással foglalkozó ellen vezetett végrehajtás esetében az igavonó jószág és gazdasági eszköz márczius 15-től november 15-ig árverés alá nem bocsátható. Ezen mentességnek semmi korlátja nincsen, tehát péld. latifundiumokra is vonatkozik, ami egészen jogosulatlan privilegium. A kisgazda, kisiparos és kishivatalnok ellen pedig a javaslat szerint egyáltalán alig lehet a jövőben sikeres végrehajtást vezetni, ami azok hitelének úgyszólván teljes megszűnését fogja maga után vonni. Viszont hiányzik a javaslatból rendelkezés arra nézve, hogy az igazán mentesítendő tárgyakat az adós beleegyezésével se lehessen lefoglalni, ami arra fog vezetni, hogy jövőben a kisember, ha mégis hitelt akar igénybe venni, kénytelen lesz ingóit a hitelező által előzetesen lefoglaltatni, ami a törvény intencióinak meggyűlöletét és emellett a hitel drágulását jelenti. Egyenesen lehetetlen állapotokra vezetne a törvény 21. §-a. Eszerint házbéradó alá eső ingatlanok a kikiáltási ár felénél, egyéb ingatlanok kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adhatók. Ha

a legalacsonyabb árt elérő ígéret sem tétetik, az árverést a kiküldött felfüggeszti és a további eljárásra a végr. törv. 176. és 177. §-ai irányadók. Érthető volna, ha ez a korlátozás az első árverésre állíthatnák fel. Így azonban esetleg valamely ingatlanok árverésén való eladása egyáltalán lehetetlenné válhatik, amit az adós az ingatlan becsértékének megállapításába a végr. törv. 149. és 160. §-ai alapján való befolyása útján elő is mozdíthat. Nincsen szabályozva a le nem foglalható ingóknak a ház- és földtulajdonos törvényes zálogjogához való viszonya, mert a végr. törv.-nek 51. §-a a javaslat szerint egészben hatályon kívül van helyezve, az eziránt intézkedő utolsó bekezdésével együtt és anélkül, hogy ennek helyébe valamely más intézkedés lépne. Nincsen megfelelő indok arra, hogy a részvénytársaságoknál és egyéb, a javaslat 10. §-ában említett állásokban alkalmazott tisztviselők létminimuma és az állami tisztviselők le nem foglalható fizetésének összege között miért állapítatik meg különbség? Nem tartalmaz végül a javaslat kellő intézkedéseket a végrehajtási eljárás gyorsítására és olcsóbbá tételére vonatkozólag.

Közlemények.

A kir. közjegyzők országos egylete f. hó 20-án d. e. 10 órakor a budapesti kir. törvényszék polgári tanácstermében (V., Alkotmány-u. 14. I. em.) rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egylet tagjait *Jakab Géza* ujbpesti kir. közjegyző alelnök a következő levél útján hitta meg:

„Ismeretes előttetek, hogy szeretett elnökünk *Zimányi Alajos* a közelmúltban legfelsőbb helyről magas kitüntetésben részesült. Feléje fordult a királyi legmagasabb kegy a karunk és intézményünk érdekében s épen az Országos Egyletünk élén kifejtett ügybuzgó munkálkodásának méltatásául.

Bizonyára mindnyájunkat igaz örömmel töltött el a magas kitüntetés híre, amelynek dísze egyletünkre is visszasugárzik.

Nem kétlem, hogy várjátok is az alkalmat, amely módot nyújtson tiszteletreméltó elnökünk iránt érzett szeretetünknek és örömünknek ünnepélyes alakban való kifejezésére.

Ily alkalmul kínálkozik Országos Egyletünk közgyűlése.

De egy más, régóta lappangó, most azonban felszínre került mozzanat is sürgősen követeli karunk szavának megnyilatkozását, ami legnagyobb mértékben épen Országos Egyletünk által kerülhet kifejezésre.

Ugyanis a Budapesten e hónap 7—9. napjain lefolyó Országos Ügyvédgyűlés napirendjének egyebek között van egy, a Karunkat közlő — mondhatnám, hogy intézményünk alapjának felforgatására törekvő pontja, egy indítvány alakjában, amely ekképen szól: „Az ügyvédek egy részének közjegyzői jogosítvánnyal való felruházása.“ — E rövid szavú indítványban az a burkolt célzat rejlik, hogy minden olyan kisebb városban vagy községben, ahol közjegyzői székhely nincs, az ott lakó ügyvéd vagy közülök egy közjegyzői működésre jogosíttassék fel.

Nem szorul megokolásra — s különösen nem e sorokban, hogy ennek valóra válása mit jelent vidéki kartársaink legtöbbszörére.

Hogy határozattá emeltetik-e az a monstruózus indítvány, amely tetszetősége miatt fogva épen nem valószínűtlen, — avagy a jobb belátás felülkerekedtevel elejtetik-e az? ránk nézve valóban közömbös. Elég, ha hivatott testület ilyenekkel csak mint vita-anyaggal is egyáltalában foglalkozik, hogy tiltakozó szavunkat és óvásunkat ellene mi felemeljük.

Válaszunkat gyorsan, mielőtt még szélesebb rétegekben kelthet hangulatot az illojális indítvány, kell megadnunk.

E komoly feladat tehát az elsőül említett ünnepi érzelményilvánítással kapcsolatban tette kötelességemmé, hogy Titeket, kedves kartársaim, a Magyarországi Közjegyzők Egyletének tagjait, rendkívüli közgyűlésre sürgősen összehívjalak.

Jőjjetek mindnyájan. Jelenlétetekkel egyrészt szeretett elnökünk iránt kifejezendő érzelmünknek ünnepélyes mozzanatát fogjátok emelni; — de másrészt a napirend másik, komoly pontjának tárgyalásánál, hozzászólásokkal szavunk súlyának nyomatékot adni fogtok. Gondoljátok meg, hogy amaz indítványban rejülő veszedelem épen a vidéki kartársakat fenyegeti.

Tehát a viszontlátásra!”

A közgyűlést megelőző estén, f. hó 19-én este 8 órakor az egylet tagjai társas vacsorára gyülekeznek a Vadászúrt-szállodában. A részvétel f. hó 15-ig bejelentetni kéretik.

*

A polgári törvénykönyv előkészítése és a kir. közjegyzők.
Dr. Szécsi Ferencz hatvani kir. közjegyző a következő levelet intézte a kir. közjegyzők országos egyletének elnökségéhez:

„Karunk régi panasza, hogy az igazságügyi kormány és a törvényhozás — melyből a törvény ép oly sérelmes, mint érthetetlen rendelkezése a közjegyzőség parlamentáris képviselőjét kizárta — minden alkalmat következetesen felhasználnak arra, hogy a kir. közjegyzői kar jogos érdekeivel ellentétes, szinte ellenséges álláspontra helyezkedhessenek.

Ennek a mindenképen sajnálatos, tárgyi okokból nem eredhető és következményeiben általunk annyira károsnak érzett áram-

latnak újabb megnyilvánulását kell látnom abban a jellemző tényben, hogy az ált. polg. törvénykönyv tervezetét előkészítő, jelenleg is folyton tárgyaló bizottság tagjai közt egyetlenegy kir. közjegyző sincs.

Főösleges ennek a feltűnő és megdöbbentő körülménynek érdembeli horderejére utalnom. Teljességgel felfoghatatlannak találok, hogy illetékes helyen az arra hivatott tényezők közül épen csak a kir. közjegyzői kar tagjait zárták ki szinte tüntetően abból az előkészítő testületből, mely jogrendszerünk legfontosabb, döntő jelentőségű alapelveit van hivatva megvitatni és melynek tagjai közt, a ministerium hivatalnokain kívül, bírák, egyetemi tanárok, ügyészek és ügyvédek foglalnak helyet. De, megvallom, nem kevésbé meglepőnek találom azt, hogy a karunk érdekeinek megóvására hivatott „Magy. kir. közjegyzők orsz. egylete“ nem találta eddig szükségesnek, hogy a fent panaszolt mulasztás, mint karunk tekintélyét mélyen sértő, de érdekeinkre nézve meritorius okokból is felette nagy hátrányokkal járható visszásság ellen erősen és hathatósan tiltakozzék.

Tisztelettel kérem a t. vezetőséget, hogy a kir. közjegyzői kar ama jelentős sérelmének sürgős orvoslása iránt illetékes helyen intézkedni méltóztassék.“

A szegedi kir. közjegyzői kamara f. é. szeptember hó 8-án tartotta meg folyó évi rendes közgyűlését, melyen megválasztottak: elnöknek: *Mezey Zsigmond*, kulai; rendes választmányi tagoknak: dr. *Jedlicska Béla*, szegedi; dr. *Kern Lajos*, szegedi; dr. *Flatt Viktor*, szabadkai és *Wissy Károly*, ó-becsei; pótagoknak: dr. *Demkó Pál*, makói és dr. *Heinrich István*, csongrádi; a fegyelmi bírósághoz rendes tagoknak: dr. *Jedlicska Béla* és dr. *Kern Lajos*; pótagoknak: dr. *Demkó Pál* és dr. *Mattiasich Dezső* kir. közjegyzők.

A közgyűlés befejezte után társas ebéd volt, amelyen a kamara megjelent 16 tagján felül mint a kamara meghívott vendégei résztvettek: Hamza Géza kir. törvényszéki elnök, Aschinger Ferencz kir. főügyészi helyettes, Wéber Ferencz kir. járásbíró, Lederer Gusztáv kir. táblai bíró, a kulai járásbíró vezetője, Waczkó Endre kir. járásbíró, a makói járásbíró vezetője, Rósa Izsó dr. ügyvéd, a szegedi ügyvédi kamara elnöke, és Oltványi Ottó dr. kir. közjegyző-helyettes.

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzökké: dr. *Balla Emil* uvidéki gyakorló ügyvéd Csáktornyára és dr. *Noszlopy Gáspár* nagyatádi gyakorló ügyvéd Perlakra. — Meghalt *Tüzes Karácson* deési kir. közjegyző.

K ü l f ö l d.

A német és osztrák közjegyzők szeptember hó 7. és következő napjain kongresszust tartottak Bécsben, melynek tárgyalásairól és határozatairól helyszűke miatt legközelebb fogunk beszámolni.

*

A váltóóvás reformjáról szóló német törvényjavaslat, melyet lapunk múlt évi 9. számában ismertettünk, legközelebb a birodalmi gyűlésben tárgyalásra kerül.

*

Adalék a községi végrendelethez. Németországban történt a következő eset: Egy betegágyban fekvő paraszt végrendeletet kívánván, magához hívatta a községi előljárót, aki két tanuval, közöttük egy községi esküdttel, megjelenvén, a végrendelet felvétetett. Utóbb a községi esküdt a végrendeletet elvitte a paraszt ügyvédjéhez megtekintés végett, aki czeruzával egy-két hibát jelölt ki a végrendelet intézkedéseiben. Az esküdt a végrendeleti jegyzőkönyvet a javításoknak megfelelően újra leírta, maga aláírta és a másik tanuval is aláíratta, azután egy értesítő czédula kíséretében elküldötte az előljárónak, aki azzal újra elment a paraszthoz és az utóbbi leányának adta át azzal, hogy apjának olvassa fel és irassa vele alá. A leánytól az előljáró a végrendeletet, melyen a paraszt aláírása a tanuké után következett, átvette, aláírta és a bírósághoz bemutatta — annak a czédulának kíséretében, melylyel az esküdt azt hozzáküldte és amelyből a fenti tényállás napfényre került. Ime, mire képesek a községi közegek Németországban egy jóval fejlettebb közigazgatás és magasabb kultúra mellett. Lehet-e ilyen tapasztalatok után arra gondolni, amint a polgári törvénykönyv szerkesztői teszik, hogy a községi végrendelet nálunk meghonosíttassék?

Jogirodalom.

Dr. Imling Konrád: A végrehajtási törvény magyarázata. 5. kiadás. Budapest. Franklin társulat.

Dr. Márkus Dezső: A házi fegyelem joga. „A nő és a társadalom“ cz. folyóirat jun. 1. számában.

Jászi Victor: A magyar közigazgatási jog alapvonalai: Debreczen. Hegedüs és Sándor. Ára 9 K.

Dr. Virágh Gyula: A férj, feleség és a gyermek jogviszonyai. Budapest. Athenaeum. Ára 2-40 K.

Sándor Aladár: A kiskorú jogairól és kötelességeiről. Budapest. Grill. Ára 5 K.

Dr. Almási Antal: A tilos cselekmény a magánjogban. Budapest. Grill. Ára 6. K.

Dr. Huszár Elemér: Egyházjogi dolgozatok.

Dr. Boer Elek: Közigazgatási bíráskodás. Budapest. Grill.

Hármas mutató a magyar igazságügyi írott jog forrásairól. Budapest. Grill.

Dr. Liebmann Ernő: A saját ténybe ütköző kifogás és bírói gyakorlatunk. Budapest.

Dr. Diószegi Győző: Újabb törvényeink nemzeti jellege.

*

Sander: Das zivilgerichtliche Verfahren ausser Streitsachen nach dem öst. Rechte. Wien, Perles.

Weissler: Reichsarchiv, Sammlung des gesammten Reichsrechtes. Leipzig. Pfeffer.

Franz: Das deutsche Notariat nach Reichsrecht. Leipzig. Dieterich.

Wagner: Bureaubuch des Rechtsanwaltes und Notars. Berlin. Heymann.

Ihering: Briefe und Erinnerungen. Berlin. Müller.

W. Erben: Urkundenlehre. I. München. Oldenbourg.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- hivatal
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: DR. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom: A czethal és a hering. — Hasznos-e az ügyvédségre nézve a közjegyzői novella alapján kifejlődött kinevezési rendszer? — Az új svájci házassági vagyonyjog. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A czethal és a hering.

Néhány év óta egy eszme kísért ügyvédi körökben, melynek, ha jól tudjuk, dr. Nagy Dezső budapesti ügyvéd az apja: egyes ügyvédeknek közjegyzői jogosítványokkal való felruházása. A folyó évi október hó 7, 8 és 9-én Budapesten megtartott ügyvédgyűlésen ez az eszme már a szertelenbe növekedve, egy csodálatos indítvány alakjában lépett a nyilvánosság elé. A napirendnek „kari érdekek“ címe alatt összefoglalt rovatában olvassuk egyebek között (kincstári, közalapítványi, vasuti stb. ügyészségek megszüntetése és teendőiknek magánügyvédek útján való ellátása; a kir. táblák és a kir. Curia állásainak felerészben az ügyvédi kar jeleseivel betöltése) dr. Menyhárt Gáspár kolozsvári ügyvéd előadó következő javaslatát:

„mondja ki az országos ügyvédgyűlés, hogy a mai különálló közjegyzői intézményt általános igazságügyi tekinteteből meg nem felelőnek tartja s ehelyett gyakorló ügyvédek volnának tárgyi (objectiv) előfeltételektől függően a mai közjegyzői teendők elvégzésével felruházandók“.

A megbízás előfeltételei lennének:

a) hosszabb idei önálló ügyvédi gyakorlat;